

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.

Hirdetések soronként 10 kr.
Mindennemű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

10-dik sz.

Első évfolyam

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

Megrendelhető minden pósta-hivatalnál és a szerkesztőségnél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **Varga Ferencz**, tr.
főmunkatárs: **Krausz Károly**, tanár segéd.

Tartalom: Még valami a hússzemlérlől. Dr. Nádaskay. — Házi állataink ébrényeinek szivverése. Krausz Károly. — Liszttel hamisított kolbászok. Krausz Károly. — Észrevételek a „szivrepedés lónál” című közleményre Kassay t. s. — Különfélék

Még valami a hússzemlérlől.

(1. a „Veterinarius” 8. sz.)

Elmondottuk nem régiben, mi tulajdonképen a hússzemle, mi annak célja; elmondottuk kire bizassék annak teljesítése. Hangsúlyoztuk a folytonos rendőri felügyelet alá helyezendő közvágóhidak szükségességét s meghatározott (lehetőleg) közös húspiactok czélszerűségét, — mint a mely intézmények a hússzemle eszközlését hathatóan könnyítik. Beszéltünk már a húsvizsgálónak teendőiről, a melyek egy kiváló része a hús minőségének megítélése s ide vonatkozva jellegeztük a friss és a romló hús milyenségét s felemlítők a körülményeket is, melyek a hús minőségére és tarthatóságára befolyással lehetnek.

Ez utóbbi tekintetben a marha vágásának módját is mint oly körülményt említők, mely szintén befolyásolja a hús tarthatóságát nem csak, de minőségét is.

A nagy kérdőzök leölése több módon eszközöltetik; a mely vágási módokat két szempontból kell megítélnünk; először is emberségesség szempontjából, másodszer tekintetbe véve a hús minőségére gyakorolt befolyását. Lássuk tehát a különbözős gyakorlatban lévő vágási módokat. A legelterjedtebb még eddig

a *bunkózás*, mely úgy teljesítetik, hogy tagló hátával vagy bunkóval addig alkalmaztatnak hatalmas ütések az állat homlokára, míg az életétől megfosztva összeesik.

Ezen eljárás, ha meggondoljuk, hogy leggyakrabban egy- sőt két ütés sem elegendő az állat életének tökéletes kioltására, — könnyen befogjuk látni, hogy a bunkózás mily embertelen, kínzó eljárás a melyet már csak ezen szempontból is egészen és szigorúan el kellene tiltani.

Más mód a *leszúrás*, mely háromféle kép vitetik végbe.

a) A *tarkó-szúrás*, mi úgy eszközöltetik, hogy a fejével lehajtva megkötött állat tarkójába egy 16 ctm. hosszú s 2—2½ ctm. széles hegyes, néha babérlevél idomu aczélt ütnek, mely a nyakszirtcsont és a fejtő között behatolva

a gerinczagyat ketté metszi s ez által az állatnak hirtelen halálát idézi elő. — Ezen mód az állatot a legkevesebb szenvedésnek veti alá s aránylag tetemes elvérzéssel is öszsze van kötve.

b) A *nyakszúrás* midőn valamely hegyes és éles eszköz az állatnak nyakába szúratik, oly módon, hogy e mellett a torkolati véredények átmetszetnek. Ezen mód *csakis* kisebb állatoknál van alkalmazásban.

c) A *szivszúrás* alkalmával az állat mellkasába szúratik a kés, úgy hogy az a szivet is érje. Ezen mód ámbár gyorsabban oltja ki az állat életét, mind a nyakszúrás, mégis az által, hogy a mellkasba kiömlő vér nemcsak elvész, hanem a feldarabolásnál be is szennyezi a húst, mit aztán meg kell mosni, kevésbé czélszerű s a nyakszúrás eléje teendő, noha ez az állatot lasabban végzi is ki.

Mind a két utóbbi mód alkalmazása mellett vigyázni kell, nehogy a bárzsing és a légső is megsértessék; mert ez által a vérvesztésen kívül még az a kellemetlenség is fel lép, hogy a gyomortartalom nagyon beszenyez minden részt.

A felsorolt leölési módok között a tarkószúrás a leggyorsabban oltja ki az állat életét, tehát legkisebb kinnal van összekötve s egyszersmint tökéletes elvérzést is eszközöl. A fenebb említett szempontok tekintetéből tehát ezen ölési mód a legczélszerűbb.

Nemrég volt alkalmunk egy francia lapban azon tudósítást olvasni, hogy Amerikában új ölési móddal tettek kísérletet; ezen módnál dynamitot használnak, mely kis tokocsokban van alkalmazva s ez villany teleppel hozható összeköttetésbe; a tokocska az állat homlokára köttetik s távolról a villanyszikra által meggyújtva felrobbantatik, mi által az állat pillanat alatt agyon van ütve; de jó elvérzés ezen mód által sem történhet; már pedig legfőbb az, hogy az állat lehető tökéletesen kivérezzen, mert ettől függ leginkább a hús tarthatósága s jó izletes kinézése.

Még egy ölési módot kell megemlítenünk mely csak néhány éve van használatban, noha nem igen terjedt el.

Ezen mód az álarcczal való ütés. Van ugyanis egy széles homlok szíj, melynek közepét rugóra erősített, demozgékony hegyes aczél csap foglalja el; ütés által ezen csap a homlokcsonton behat s az agyat is érve hirtelenebben vet véget az állat éltnének, mint a közönséges bunkózás; ennél az álarcc kétség kívül előnyösebb, mert biztosabban eltalál-tatik a sújtás által, de meg nem is kell sújtani, mert álarcc segélyével elég erős kalapács ütés által is agyon lehet ütni egy marhát; mindamellett mégis megtörténik, hogy az állat élete nincs tökéletesen kioltva s ilyenkor kénytelen a vágó egy hosszabb pálczával a koponya ürbe nyúltni a nyúltagyig s azt szétrombolni. Hogy ezen ölési mód által sem érhető el az állat jó kivérzése, azt könnyen belehet látni.

Nemcsak az öles módja van a hus tarthatóságára be-folyással, hanem az is hogy mily *időköz múlt el az állat be-hajtásától levágatásáig*; vagyis behajtás után mennyi idő múlva lett az állat levágva? Oly állatok húsa ugyanis, me-ye messziről hajtattván, e közben rendszerént tetemesen zaklattatnak, igen felhevülve érkeznek, ha kellő pihenésük előtt lettek levágva, — nem puhul meg a főzés alatt, na-gyon szívós, izetlen, rosz kinézésű és nem eléggé tartható. Ennek oka az, hogy a hajtás által való megeröltetés foly-án — mi kivált hizó marhánál tetemes, — a vér az egész testben sokkal gyorsabb mozgásba jön, a légzés siető, a test nedvei a fölszinre szorúlnak s ezáltal az azelőtt laza rostozat (kivált kövér állatnál) merev lesz, a hús tehát szí-vósabb vérdúsabb, a rothadásra alkalmasabb. A husvizsgálónak kötelessége tehát szigorúan arra ügyelni nehogy alig behajtott, még nem pihent állat vágassék, hanem a kisza-bott pihenési idő megtartassék. A pihenési idő meghatáro-zása az állat kifáradt (megeröltetett) voltának fokától függ s ezzel arányosnak kell lenni. Igen természetes, hogy tá-volról hajtott szilaj, vad marha több zaklatásnak van útköz-ben épen szilajsága miatt, kitéve; nehezebb marha hama-rabb elfárad, kivált rosz utakon, meleg, tikkasztó időben; ilyenkor a pihentetést magától érthetően, hosszabbra fog kelleni szabni, mint az említettekkel ellenkező körülmények között. Legbiztosabb, hogy a vizsgáló az élő állatok vizsgá-lása alkalmával pontosan megfigyelje az egyes daraboknál a légzés és vérkeringés minőségét, ha valjon nem izzadt-e az állat, s nem-e váltogatja gyakran lábait (nagy fáradtság mellett); ha ilyest vesz észre, mindaddig eltiltandó a levá-gás, míg egy második vizsgálat alkalmával az állat pihent-nek mutatkozik. A pihentetés idejét csak kivételes esetek-ben szabadna — mint már egyszer említők — megrövi-díteni vagy egészen mellőzni. Ily esetek pl. ha a mészáros egészen hús híjában van; ha útközben az állat oly sérülést szenvedett, mely levágatását sürgeti (pl. csonttörés, benu-lás); anyjoktól elszakított borjak.

A pihentetés eszközlése tekintetéből a vágóhidak mellé alkalmazott istállók szükségességére ismételten uta-lunk. — Már az eddig mondottak is igazolják a levágásra szánt *élő* állatoknak megvizsgálását; azonban nem csupán e célból kell azokat megvizsgálni, hanem tekintettel a marha

egészségi állapotának kipuhatolására, a midőn egyszers-mint a kövérség fokának megítéléséről se feledkezzünk meg.

A marha egészségi állapotának megítélése tekintetéből figyeljük meg valjon az állat vidor-e? farkát és füleit élén-ken mozgatja-e? fejét fennhordja-e s szemei tiszták eleve-nek-e? a test tápláltsága milyen; felületén a szőrözet si-mán, egyenletesen fekszik-e, és tükröző-e? az egész bőr tiszta-e, nem-e feszes és lágy tapintatú, könnyedén elemel-hető-e rajta sértési nyomok nem találhatók-e? a test melege milyen s egyenletesen elosztott-e? a vérkeringés és légzés rendes-e? vizsgáljuk meg a test nyílásokat, az azokat bé-lelő nyákhártyákat ha valjon rendes szinezetűek-e? Az orr-nyílások vizsgálásánál ne feledjük a kilehelt levegő milyen-ségére ügyelni, nem-e melegebb a rendesnél s nincs-e sza-ga? az orrtükör nedvessége és fénye rendes-e s nincs-e valami kóros kifolyás az orrból? A szájba is nyúlunk be, hogy nyákhártyájának rendes melegségéről s nedves voltá-ról meggyőződünk; de annak szinezetét is meg kell te-kintenünk, a midőn egyszersmind a fogak se kerüljék figyel-münket (fekete fogak vagy azoknak korábbi kihullása szesz-moslékkal lett táplálásra mutat.) Az állat étvágya legyen jó és kiürítési is rendesek legyenek. Lehetőleg még az álla-tot fekvésében s felkeléskor is vegyük szemügyre.

Juhoknál figyelni kell arra, hogy járásuk szabályos legyen, ne ingadozó; a szemköthártyák rendes rózsapiros szinezetűek, hasonló színű legyen a száj nyákhártyája is, nem pedig sárgás; a fogak fehérek és szilárdak, a gyapjú szilárd gyökerű és rugalmas legyen; a test felületén ne legyenek gyapjutól fosztott kopasz (rüh) helyek s a bőr szép rózsa-pirosan áttűnő legyen; minden egyéb szerv és működése hasonló módon vizsgáltassék, mint a nagy kérődzőknél.

Disznónál egyebek mellett a sertének szilárdságát s azt vizsgáljuk nem-e vérzik kihuzás után; a bőr tiszta-e s nem láthatók-e daganatok, kelések és sértések benne; az állat hangja ne legyen érdes, tompa.

Az egészségi állapot vizsgálata mellett a kövérség fokáról is közelebb meg lehet győződni; azt ugyan, hogy valamely állat sovány vagy kövér-e egy szempillantás is elárúlja, de a szem gyakran csalódhat s jó ha minden állat-nál: az ülgumót, a hasi középvonalat egész hosszában a szegycsonttól a fanegyesülésig, a borék és tőgyek táját kü-ön megtapogatjuk, továbbá az első álborda nagy domboru-latát, a csip szögleteket, a lapocz-tövist s a martól kezdve az egész hát hosszát, a vállak elejét s a szegy csúcsot; *ök-rökön* a borékot ne felejtjük megtapintani, mert herélt ál-latnál ha jól hizott, zsiradékkal szokott megtelni; hasonló-képen ne restelljük *teheneknél* a tőgy-előt megtapogatni, mely zsiradékdús duzzanat a tőgyek előtt ez utóbbiaknak mintegy rovásukra, csak jó hizott állatoknál képződik.

Ha mindezen helyek szilárd tömötséget tanusítanak, gömbölyödöttek, akkor az állat kellőleg hizott és vágható állapotban van.

De a megvizsgált állatokat szükséges valamely módon megjegyezni, nehogy egy állatot kétszer vizsgáljunk s hogy csalárd elcserélés — és becsempészésnek eleje vételessék;

szükséges hogy a husvizsgáló meggyőződhessek miszerint csak már általa megvizsgált állat vágatik.

A jegyzés legkönyebben a legcélszerűbben egy élére ivelt ollóval eszközölhető, melylyel a fark tövén a szőrt körben kivágjuk. Ezen jegyzési mód gyorsan eszközölhető s nem könnyen utánozható. — Disznót azonban nehezebb megjegyezni, mert sörtéje pörkölés vagy pedig leforrózás útján eltávolíttatik; ily állatokat általában külsejükről kell megjegyezni törekedni; ivarokról, körülbelül nagyságukról, netán felfedezhető jegyekről pl. szakadások a fülczimpán, a farkcsontkitott stb.

Végül a vágásról még az ügyrendet illetőleg meg kell jegyezni, hogy a vágás mindig csak bizonyos időben engedessék meg; legalkalmasabb a kivált nyáron — reggeli idő, mert olyankor az állat nemcsak hogy hűsön vagatik, hanem húsa is még a beálló melegség előtt lehülhet és megszikkadhat, mi jóságára s tartóságára lényeges. *Éjjeli* vágás tiltandó s csak rendkívüli esetben s csak külön hatósági engedély mellett legyen szabad.

Még mielőtt a belvizsgálathoz foghatnánk a vágás következtében szemünk elé kerülő vért is vegyük szemügyre és pedig legközelebb kinézését illetőleg. A vér ugyanis pl. *szinre* nézve ugyanazon állatnemenél is különböző lehet, majd élénkebb majd sötétebb piros, sőt néha feketének látszik. A vér színének ezen különbsége az állat kora — és táplálkozásától is eredhet, de kóros természetű is lehet; hasonló viszonyt mutat a vér *megalvadása* is, a mennyiben majd több, majd kevesebb rostonyát tartalmaz. A vérnek ilyen változása, ha különben az állat egészséges volt, nem ártalmas a fogyasztóra nézve; de meg nem alvadó vér, melyben tehát a rostonya feloldva, marad, betegségre utal. Hogy a vér rendszeren megalvad-e vagy nem, annak megtudására egyszerűen egy alkalmas nagyságu edénybe fogassék fel elegendő mennyiségű vér s hagyjuk azt csöndes helyen állani s az egészséges vér meg fog alvadni. Hol valami gyanunk ébredne szükséges a vért görcsővel is megvizsgálni, miről alkalmilag bővebben. Az állat kivérzésénél fordítsunk figyelmet a vér eltevése módjára is. Nevezetesen az edényeket vegyük szemügyre, melyekbe felfogatik s eltéttetik a vér. Ezen edények agyagból, vasból, czinnezett bádogból, sárga és veres rézből sőt fából is szoktak lenni.

Hogy legcélszerűbbek az agyag és fa-edények azt különösen egészségi szempontból alig kell kiemelnünk; a fémedényeknél pedig szigorúan ügyeljen a vizsgáló, hogy ártalmatlan mázzal legyen belsejük ellátva s az egészen ép legyen; De még sokkal szigorúbban ügyeljen arra, hogy a vér ne gyűjtessék — kivált oly mészárosoknál, kik nem mindennap vágnak — több napról össze, hanem azonnal feldolgoztassék s az edények szigorú tisztán tartassanak. A vér ugyanis leghamarább indul rothadásnak s télen is csak legfőbb két napig tartható el, nyáron pedig épen nem. Rosz vérrrel a legtöbb család követtetik el.

Dr. Nádaskay.

Házi állataink ébrényeinek szivverése.

A méhben lévő ébrény szivverése a legtöbb állatorvos előtt ismeretlen, a mennyiben ennek észlelése különféle akadályok által nehezítettik. Igaz ugyan, hogy meghatározása valami kiváló gyakorlati értékkel nem bír, de még is vannak esetek, midőn a vemhes állatoknál az ébrényi szivverés jelenléte vagy hiánya értékes támpontul szolgál.

Az ember-gyógyászatban az ébrényi szivverés vagy dobogás már régebb idő óta ismeretes s *Mayor* volt az első kizárt már 1818-ban asszonynál constatálta. *Mayor* ezen észlelete azonban csak hamar feledésbe ment, míg 3 év múlva *Kergaradec Mayor-tól* függetlenül észlelte s írta le. Ezután többeknek szolgált ez élettani működés tanulmánytárgyul, s hogy egyet említsünk 1839-ben *Depaul* igen értékes művet írt e felől.

Az állatgyógyászatban az ébrényi szivverés ismerete egészen új keltűnek mondható, s a mennyire tudomásunk van róla *Lafosse* volt az első, ki a szarvasmarha ébrény szivverését észlelte s 1857-ben a „Journal de veterinaries du Midi” című folyóiratban leírta, hol is a többi között a következőket mondja: „A vemhesség utolsó időszakában a tehén ébrény szivverése olykor — habár gyengén — észlelhető, s az anya sziv- vagy ütér-verésétől gyorsabb voltáról megkülönböztethető.”

Később *Hollmann* és *Saake* is tettek közzé hasonló észleléseket, melyeket *Lanzioletti* 1871-ben, úgy nem különben *Franck* 1876-ban szülészeti munkájukban felhasználtak.

A mint *Saint-Cyr* egy előadásából — mely csak nem rég jelent meg — kitűnik a lyoni iskolában az ébrényi szivverés nem volt még ismeretes, a mennyiben bevallja, hogy őt egy *Glenard* nevű orvos tette erre figyelmessé.

Legújabbban (1877.) *Strebel*, freiburgi állatorvos foglalkozik e témával a „Zeitschrift für Veterinair Wissenschaft” mult évi 8-ik füzetében, honnan idézzük a következőket:

„Körülbelül 15 éve már, hogy egy vemhes tehén hasfalának vizsgálatánál — melyet azonban más célból eszközöltem — az ébrényi szivverést először hallottam. Anélkül, hogy különlegesen foglalkoztam volna ez élettani mozzanattal, kellő figyelemmel kísértem mindanyiszor a hányszor alkalmam volt s több irányban hasznot húztam belőle.

Azon kérdésre, hogy a vemhesség melyik időszakától kezdve észlelhető az ébrényi szivverés? *Lafosse* azt feleli, hogy teheneknél a vemhesség 6-ik hónapjában már biztosan észlelhető. *Saake* a 6-ik hónap végén észlelte. Részemről mindkettővel egyetértek. Nem vizsgáltam ugyan korábban soha, de nem is hiszem, hogy 6 hónap előtt a szivverés kivehető volna, a mennyiben hogy az az összes magzatburkokon a méhen és hasfalon keresztül hallható legyen — a fejlettség egy bizonyos már jól előhaladt fokán kell a szivnek lennie, mert gyenge összehuzódások illetőleg billentyű mozgások elég erős és ily távolságban hallható hangokat nem adhatnának.

A vemhesség előbb említett időszakában a szivhangok többféle okból nem mindég hallhatók; éspedig: függ ez

az ébrény fekvésétől, vagyis attól, hogy minő távolban van a magzataz anya hasfalától, függ továbbá attól, hogy nincsenek-e egyidejűleg más hangok — különösen a belek mozgása korkeletkező hangok — a szívverés hallhatására zavaró befolyással stb. Épen ezért, a vizsgálatnál a negatív eredmény még nem biztos jele annak, hogy az ébrény nem él. —

Vizsgálatnál úgy járunk el, hogy fülünket az anyaállat jobb hasfalára és pedig annak különféle részeire illesztve hallgatózunk. Az ébrényi szívverést meg ismerni különben nem nehéz s az anya beleinek vagy ütereinek hangjaitól könnyen meglehet különböztetni annál inkább, mivel az az anyától teljesen függetlenül megy véghez vagy is: akár beteg az anya akár nem, pulsusa 60 vagy 120, hőfoka 38 vagy 41 C. mindegy, — az ébrényszívverése azért gyfoma marad az észlelhetés legelső időszakától a megszületésig.

Az ébrény szívverése hasonlít némileg az óra ketyegéséhez s az ütések száma percenként körülbelül két annyi mint az anyáé. *Saake* ezen számokra nézve 8 tehénnél következőket jegyzett fel:

Az ébrény szív verése.	Az anya pulsusa.
146	68
158	84
128	72
126	72
150	84
128	74
160	72
168	72

E szerint közép számításban egy percz alatt az ébrény szive 145-ször lüktetne.

Én megjegyzem, hogy több mint száz észleletből ítélve e számot nagyobbban tartom a valódinál, a menyiben én 120 és 125 között ingadozónak találtam s ujabban is két schwyzi s 3 greyerzi tehénnél következőket jegyeztem fel: Schwyzi tehén pulsusa a vemhesség végén 80 —

” ” ” ”	7 ¹ / ₂ hó. kor. 60 —
” az ébrény szívverése	128
” ” ” ”	130.
Greyerzi tehén pulsusa a vemhesség 7 ¹ / ₂ hó. kor.	61
” ” ” ”	„8 ¹ / ₂ ” ” 100
” ” ” ”	„8 ” ” 90
az ébrény szívverése	127
” ” ” ”	128
” ” ” ”	115

Az utolsó eset volt az egyedüli, melynél 120-on aluli szívverést találtam. Kecskénél 175 ébrényi szívverést számítottam. Kanczáknál, daczára kutatásaimnak az ébrényi szívverést soha se tapasztaltam, talán azért, mert csak a has oldalfalain hallgatóztam s hitem szerint — tekintettel a ló ébrény fekvésére — legcélszerűbb lett volna a hasközépvonalában, de mivel e helyen a kanczák igen csiklandósak, a vizsgálat semmi esetre sem kellemes, sőt veszélyes is lehet, ezeknél tehát a stetoscop használata igen ajánlatos.”

Első tekintetre az ébrényi szívverés vizsgálata alig tűnik fel olyannak, mint a melyből a gyakorlatban hasznot huzni lehet, pedig valóban jöhet az állatorvos oly helyzetbe, hogy azt haszonnal használhatja fel, a mennyiben az ébrényi szívverés nem csak a vemhességnek egyik jele, hanem jeleegysze rsmint annak, hogy az ébrényél, azt pedig, hogy él-e azébrény vagy nem az állatorvosnak nem egyszer kell meghatározni. A kézzel való belső vizsgálatot különösen kanczáknál — nem levén célszerű eszközölni azért mert könnyen elvetelés állhat be, az ébrényi szívverés észlelése jó szolgálatot tesz ily esetben. De más esetek is elő adhat ják magukat, a melyeknél hasznát vehetjük, pl. Egy vemhes állat a dobkórhoz hasonló tüneteket mutat. Következés-e hogy csakugyan dobkórban szenved ? nem következés mert a méhben levő elhalt és már rothadásba ment ébrény is lehet oka az észlelhető tüneteknek. Ha ez esetben pl. az ébrényi szívverés észlelhető azonnal tudjuk hogy a magzat él, s megfordítva, szóval az állatorvosra nézve az ébrényi szívverés ismerete s annak vizsgálata nem csak mint experimentum érdekes, de mint diagnostikai jel értékes is. Ajánljuk is szaktársainknak szives figyelmükbe, hogy ez irányban adandó alkalommal észleléseket tegyenek.

Krausz K.

Liszttel hamisított kolbászok.

A „Földmívelési Érdekeink” ez évi 10-ik számában „Egészségünk érdekében” czimű közleményemben egy helyen azt mondom: Százféle „tücsök-bogár,” melyet a hentesek kolbászával, krinolin- és nem tudom még micsoda más nevű „Wurst”-jaival magunkhoz veszünk.” Ilyen „wurst”-okat említett közleményem kelte előtt de kelte után is vizsgáltam, s vizsgálataim megvallom arra vittek, hogy a „wurst” evésről talán örökre lemondtam. Lemondtam pedig azért, mert azokban romlott hús és zsiradék mellett tökevakarékot, szalmát, legyet, sváb- és más bogár részleteket, szört és borsokát, rongy darabot, papírt, meszet, dohány levél darabot, vasrozsdát, kukorica héjat (mi valószínűleg a bélsárral került belé) szóval sok minden oda nem való anyagot, egyenként és össze-vissza találtam.

Legujabban két külön helyről vásárolt „szafaládé”-ban nagyobb mennyiségű kemnye szemcséket láttam a górcső alatt, s hogy az csakugyan kemnye arról a jód reakcióval is meggyőződtem. Mivel pedig oly nagy mennyiségben volt a kemnye jelen, hogy már szabad szemre is feltűnt, hiszem, hogy malom por, vagy valami romlott olcsó liszt kevertetett hamisítás céljából a kolbászhoz közé. A hamisításnak ez a neme annál inkább feltűnt előttem, mert hasonlóról tudomással nem birtam, most azonban — mindamelltt, hogy az ily módon hamisított kolbászt az egészségre nézve veszedelmesnek nem nyilvánítom — károsnak nyilvánítom azt mint zsebünk ellen intézett csalást, s mert most hasonló kolbász hamisításról más helyen is olvasok: felhivom szaktársaim, különösen a fővárosi szaktársak figyelmét a következőkre. A „Wochenschrift für Thierheilkunde und Vieh-

zucht" múlt heti számában *Brüller* lindai kerületi állatorvos következőleg ír:

Ismeretes, hogy 10—15 év előtt délnémetországban szokás volt a kolbász vagdalékhoz lisztet keverni. Ezt a hentesek részint vizenyős, a kolbász készítéshez kevésbé alkalmas tehát kevesebb értékű hús alkalmasabbá tételére, részint pedig egyenesen hamisítási célból szokták tenni.

Ujabb időben a tápszerek, többé vagy kevésbé tüzetes vizsgálatnak vettetnek alá, részint, hogy a közönség egészség tekintetében védessék, részint pedig hogy csalódásoktól még inkább csalásoktól óvassék.

Az állati tápszerek vizsgálatára első sorban az állatorvosok vannak hivatva, s remélhető, hogy a jövőben ezek mint hússzemlélők a hamisított kolbászfélék vizsgálatával is meg lesznek bízva. Nehány — az utóbbi időben — ez irányban tett tapasztalásomat leszek tehát bátor szaktársaimmal közölni.

A liszttel hamisított kolbászok vizsgálatát vegyi úton és górcső segítségével ejthetjük meg. Utóbbit biztosabbnak és határozóbbnak tartom.

A *Bollinger-* és *Franck-féle* „*Deutsche Zeitschrift für Thiermedizin etc.*” című folyó irat 4-ik kötetében *Bollinger* a kolbász hamisításról értekezvén a többek közt ezeket mondja:

„A lisztnek kimutatása a kolbászban igen könnyű a Mikroskop segítségével *de még könnyebb és biztosabb* az ismeretes Jód-reakció segítségével a mennyiben a Jód gyorsan és könnyen felismerhető módon a kemnye szemcséket kékre festi.” —

Ez általában véve igaz, de a mi a *biztosságot* illeti, én a górcsói vizsgálatot a vegyi vizsgálat elébe helyezem, a mennyiben a Jód vizsgálat csak kemnye jelenlétét bizonyítja, de nem bizonyítja egyszersmind azt, hogy lisztben lévő kemnye-é az vagy más. A ki tehát egyedül a vegyi út választaná a liszt kimutatására s eredményeiből folyó következtetéseit erre basirozná, nem egyszer jöhetne kellemetlen helyzetbe, mint azt alább látni fogjuk.

Tudjuk azt, hogy az egyes kolbásznemekhez több vagy kevesebb fűszereket szoktak adni, s hogy e fűszerek között talán a fekete bors játsza a legnagyobb szerepet. Ismeretes továbbá, hogy a bors. szintén dús kemnye tartalmu, a mennyiben 19% van benne; könnyen belátható tehát, hogy a Jód reakciót a bors kemnyével épen úgy megkapjuk mint a gabona félék vagy burgonya kemnyéjével, s ha még azt is tekintetbe vesszük, hogy a tört borsot a kereskedésben liszttel szokták hamisítani egyedül a vegyi vizsgálatot nem fogjuk elégségesnek tartani.

Hogy a bors keményítője szintén nagyon érzékeny a Jód irányában, mutatja az, hogy 0.1 gramm bors 5000 gramm vízben megfőzve, még nagyon hígított jódtinktúrától is még elég intenzív kékre festetik.

Igaz ugyan, hogy a vizsgálandó kolbászban rendes körülmények közt ritkán van anynyi bors, hogy ez a jódtinktúrát kellően mutassa, de a lehetőség még sincs kizárva.

Hogy az előbb mondottak a gyakorlatban értékkel bírnak, mutatja azon kolbász hamisítási pör, mely múlt évben *Bayreuth*-ban előadta magát.

Az ott elítélt 5 hentes közül az egyik a királyi járásbíróshoz intézett fellebbezésében következőleg védte magát. —

„Minden kolbászban van fűszer, különösen bors; ez, mint minden növényi test, keményítőt tartalmaz. Ha tehát valamely kolbászban keményítő szemcsék találatnak ez ép úgy származhatik a borsból, mint a lisztből. Egy másik ilyen eset olvasható a „*Deutschen Fleischerzeitung*”-ban, hol *Dr. Kaiser* tanár a többi közt következőleg ír:

„Az említett fűszerek közé tartozik a són kívül, a bors és szegfűbors. Egy, minden kolbásznemben előforduló fűszernek a fekete bors mondható, mely egyéb alkatrészek mellett — mint majd minden növényi test kemnyét is tartalmaz, tehát a kolbászban Jód segítségével kimutatott kemnye még *nem bizonyítja azt, hogy liszttel volt hamisítva, a mennyiben a Jód oldat minden más keményítőt is kékre fest.*”

Ez utóbbi pörnél különben a kolbászok gőrcsővileg is megvizsgáltattak, s az illető hentes csalás miatt elítéltetett.

Nagyon jó tehát, ha ilyen vizsgálatnál is a gőrcsőt vesszük igénybe, melynek segítségével kimutathatjuk hogy bors — vagy más kemnye szemcsék-é a kérdéses hamisító anyag alkatrészei. A bors-kemnye szemcséi ugyanis tetemesen kisebbek a buza vagy burgonya szemcséinél s előbbieket még erősebb nagyításoknál sem mutatják a burgonyából kerülő szemcsék ismeretes rétegeit.

Én tehát mindazon szaktársaimnak, kik a kérdéses vizsgálatot foglalkozni hivatva vannak, különösen kétséges esetekben a gőrcsőt ajánlom mint olyant, mely legbiztosabb eredményt szolgáltat, vegyi vizsgálatra pedig végül még a következő érzékeny vizsgálati módot jegyzem fel.

Ha ugyan is nagyon kevés mennyiségű liszttel van dolgunk s talán erős jódtinktúrával vizsgálunk, megesik, hogy a beálló csekély kékszint a jódtinktúra barna színe elfödi. Ez esetben a következő ismeretes eljárást ajánlhatom. A vizsgálandó kolbász részletet főzzük meg s aztán a folyadékot öntsük egy kémcsőbe, adjunk hozzá hígított Jodkáli oldatot s aztán chlorvizet. Erre a kék színeződés azonnal beáll, a mennyiben chlorkalium keletkezése mellett a jódtinktúra felszabadulván a keményítőt kékre festi.

Brüller ezen közleményéhez kevés tóldani valóm van, a mennyiben az általa hangoztatott gőrcsői vizsgálatot ilyen esetekben én is olyannak tartom, mely egyedül van hivatva dönteni, s mielőtt jelen rövid közleményemet befejezném, nem ajánlhatom elég melegen szaktársaim figyelmébe azt, hogy gőrcsőt szerezzenek maguknak, s biztosítom őket, hogy nem csak ilyen, de sok más vizsgálatnál is nagy hasznot és mondhatlan sok élvezetet fognak általa maguknak szerezni. Azon szaktársaink, kik a fővárosban laknak, a gőrcsővel való bánásmódot az állatorvosi tanintézet élet-szövet tani dolgozójában rövid idő alatt elsajátíthatják s nevezett dolgozda vezető jeles tanára, *Dr. Thanhoffer Lajos* úr bizonyosan nagyonszívesen látná őket. Vidéki szaktársainknak a gőrcsőt

csövi vizsgálati módokban kitünő kalauzul szolgálhat, *Frey*: „Das Mikroskop” című könyve, melyet minden könyv kereskedésben megvásárolhatnak. Egy igen jól használható göröcső pedig, 60-tól 800 szoros nagyításig 80-tól, 70-től, 480 szorosig, 50 és 70-től 300 szoros nagyításig 32 forintért megszerezhető Reichert Károly bécsi optikustól, vagy Calderoni pesti optikus útján is. Hisszük, hogy e csekély kiadás ma már nem fogja visszatartani szaktársainkat a göröcső vásárlástól, s talán remélnünk lehet, hogy esetleges szabad idejüket ezután az annyi élvezetet és hasznot nyújtó göröcsővezéssel fogják tölteni. *Krausz Károly*.

Észrevételek a „szivrepedés lónál” című közleményre.

A Veterinarius legközelebbi számában egy Augsburgban megjelenő „Wochenschrift für Thierheilkunde und Viehzucht” című lapból átvett, tévesen constatált, hamis élet és kórtani alapokon magyarázott közlemény jelenvén meg; miután az a tudomány jelen álláspontján nem tűrhető meg, szükségesnek látszik a t. pályatársak előtt arra — észrevétel képen — a következőket elmondani.

A szóban forgó kóreset egy a jobb sziv kamráján történt repedés. — A kór előzmény, a leirt tünet csoport — tekintve az ezekből levont merész következtetést — nem mondható pontosnak; sőt a fordítás tévedésbe is ejtheti az olvasót, a mennyiben itt gyakori orrvérzésről van említés, holott az eredetiben ez áll: „Ich wurde zu einem Reitpferde wegen heftigem Nasenbluten gerufen.”

Fölösleges a t. pályatársak előtt hosszabban indokolni, mennyire fontos kórismézési szempontból tudni, hogy valjon az állat gyakrabban, avagy először vérzik-e az orrából, csak annyit említek, hogy míg a gyakori orrvérzés más körülményekből volna magyarázandó, addig a momentan fellépett heves orrvérzés a kórbonci lelettel összhangzik, s abból értelmezhető is. — Ugyanis a kopanyaür visszeres öblei közvetlen összefüggésben állván az orr visszereivel, nagyobb mérvű pangásoknál, minő a kérdéses esetenél is okvetlen jelen volt — tekintve a nyultagy és agyalapján talált vérömleny kiterjedtséget — az orrvérzés egész természetes következménykép tűnik fel.

A legnagyobb tévedés azonban a sziv izomzatára vonatkozó kórbonci leletben és az ezen téves alapon levont következtetésben áll. — Író ugyanis azt állítja, hogy a sziv falzata minden előre ment kóros elváltozás nélkül repedt meg és e tényt a nyultagyat körülfogó vérömlenyből magyarázza. Állítása szerint a vérömleny — a vagus eredési pontjára nyomást gyakorolván — azt megbénította, e miatt a sympathicus féktelen működésre ingereltetvén, a sziv ezen ideg inger behatása alatt megrepedt.

Mielőtt a magyarázat minden tudományos alapot nélkülöző, sőt azokkal összeütköző voltát megkísérlelném röviden bebizonyítani; legyen szabad pár szerzőre hivatkozni kiknél indokolás nélkül ugyan, de határozottan kivan mondva, hogy szivrepedés tisztán idegbefolyás következtében

a sziv izomzatának előrement kóros elváltozása nélkül nem fordul elő soha.

Igy: Birch Hirschfeld „Lehrbuch der Pathologischen Anatomie” című munkájában (I. k. 339. l.) ez olvasható: „Zerreissung des Herzens ohne Einwirkung äusserer Gewalt kommen nur nach vorhergegangenen oder partieller Degeneration des Muskelfleisches vor; den Angaben von dem Eintritt von Rupturen am völlig gesunden Herzen in Folge hochgradiger Gremüthsaufregungen kann man kein Glauben schenken, (azaz: a szivrepedések külerőszak behatása nélkül csak az izomzatnak előző vagy részletes elváltozása után jönnek elő; azon közleményeknek, melyek szerint szakadások egészen egészséges szíven is nagyfokú kedélyi izgalom következtében létrejönnek — nem lehet hitelt adni.) — Igy: Eug. Seitz Niemejereknek újra átdolgozott „Pathologie und Therapie” című munkájában (404. l.) következőkép szól: „Niemals zerreisst ein gesundes Herz, trotz der kräftigsten Contractionen; bei krankhafter Zerreislichkeit der Herzwand können solche allerdings den letzten Anstoss zur erfolgenden Ruptur geben, (azaz: Egészséges sziv a legerőteljesebb összehúzódások daczára is soha sem reped meg; a sziv falzatának kóros szakadékonysága mellett azonban szolgálhatnak végső okul a bekövetkező repedésre.) — Végül felemlíthetem Förster és Rokitansky műveit, hol a szivrepedés okainak tárgyalásánál minden más, csak egyedül idegbefolyásról nincs említés. — Lásd: Rokitansky „Lehrbuch der speciellen Pathologischen Anatomie” című műv. I. k. 264—5—6. lap.

A kérdés tehát az, miért nem idézheti elő a Sympathicus bármily tulhajtott működése a szivrepedést, előrement falzati kóros elváltozás nélkül?

A cikk írója említést tett arról, hogy a Sympathicus a sziv mozgató, illetve a sziv izomzatának élénkebb, erőteljesebb összehuzodását eszközlő, a vagus ellenben mozgás gátló, illetve szabályzó idege. — Ezen állítása ellen nem lehet ellenvetésem, azonban az író okoskodásainál teljesen mellőzi azon élettani, kísérletek által igazolt tényt, miszerint a sympath. izgatásánál a sziv összehuzodásai gyorsabbak, erélyesebbek lesznek, sőt az izgatás bizonyos fokánál az göröcsös összehuzodásban meg is áll a nélkül, hogy valaha egy ily kísérleti eljárásnál — ha a sziv teljesen ép volt — repedés tapasztaltatott volna. — Ezen tény azon körülményből értelmezhető, hogy erélyesebb összehuzodás alatt az izom elemek tömöttebb sorakozása következtében az egész izomszövet zsongereje, ellenállási képessége növekedett; másoldalról meg az inger emelkedésével az izomelemek erőteljesebb összehuzodása miatt a sziv ürtere fokokként kisebbbedvén, az egyes szivlökésekre eső vértartalom is kisebb; következéskép csökken a belülről kifelé ható oldalnyomás. Ép szivnél ugyanis — szabadok levén az üteres szájdák — nincs okunk feltenni, hogy a falzat erősebb és gyorsabb összehuzodásai miatt akkora ellennyomás jöhessen létre, mely visszahatásában a falzat megrepedését idézhetné elő.

Egész máskép áll e dolog keringési akadályok pl. az üteres szájdák szükületeinél, vagy falzati változásoknál. —

Ezen utóbbi eseteknél Systole alatt az izomfal azon része mely ép, összehúzódván, a kórosan megváltozott falirészletre növeli a véroszlop nyomását, miután az összehúzodni képtelen, sőt a kóros elváltozás miatt szakadékonnyá vált, egész természetes okokból egy erősebb összehúzódás vagy kitérülése alatt a szivnek, repednie kell. Hogy a sziv mozgás melyik mozzama alatt történik a megrepedés, kérdéses; Pigeaux állítása szerint a diastole erre alkalmasabb, míg Rokitansky — az akaratlagos izmok analogiája után — azt systolikus mozzam alatt tartja könnyebben megtörténhetőnek.

A dispositionális okok, melyek szivrepedéshez vezetnek többfélék: ilyen a körülírt szivizomlob (myocarditis circum scribt.) vagy az e folyamat következtében visszamaradt aneurisma cordis; keletkeztek legyen ezek akár endocarditis, akár trombusok, abscessusok folytán. — Ilyen és pedig a leggyakoribb ok, az izomfal hájas elfajulása, mely Röhl szerint lovagnál és épen a jobbsziv kamrájában nem ritkaság. Végül ide számíthatjuk az előrehaladt kort, és minden keringési akadályokat melyek nagyobb fokú szivtáguláshoz vezetnek.

Ezek után határozottan kikel mondanom, hogy a szóban forgó kóros nem volt helyesen kórismézve; és hogy a sziv falzatában okvetlen kóros elváltozásnak kellett jelen lenni; csakhogy az vagy nem vizsgáltott pontosan, vagy nem ismertetett fel.

Az eredeti közlemény elolvasása után alig is lehet ebben kételkedni, a mennyiben az egész eset leírása rendezetlen, hiányos, sőt sovány ahoz képest, mint a mily gazdag az író phantasiája a következtetéseknel. Így egy a nyultagyat teljesen körül fogó véromleny az ő kedvéért csupán a vagusra hat bénítólag, és bántatlanul hagyja a szomszédságban eredő többi agyidegeket. Író elvágja szegény vagusnak kezét lábát csak azért, hogy féktelen phantasiáját működésében mise korlátozza; holott — a mint fentebbiekből kitünik Pigeaux, falzati elváltozás mellett, ez idegnek szivrepedésnél több jelentőséget tulajdonít mint a Sympathicusnak. — Az orrvérzés magyarázatánál ismét a nyultagyat rántja elő, és nem gondol a szeme előtt fekvő vértócsára, sőt a nyultagygyal szemben is hálátlannak tünteti fel magát, a mennyiben annak tisztességes „Medulla Oblongata” nevét „Glandula Oblongata”-nak kereszteli; hogy minő alapon nem tudom! . . .

Nem levén más céloim, mint tőlem kitelhetően indokolni azt, miszerint falzati változás nélkül — eltekintve az erőművi behatásoktól — szivrepedés tisztán idegbefolyás alatt *nem lehetséges*; miután idevonatkozóan mondókámat befejeztem, nincs más hátra, mint bezárni soraimat azon meggyőződéssel; hogy a tudomány és pályatársaim iránti kötelességemet teljesítem akkor, midőn egy légből kapott ferde okoskodást, egyetlen szaklapunkban észrevétel nélkül hagyni hajlandóságot nem érzék. *) *Kassay t. s.*

Budapest 1878. májushó 8-án.

*) Ezen sorokat ép úgy minden további megjegyzés nélkül közzöljük, mint az alapjául szolgáló cikket. A Szerk.

Különfélék.

Értesítés a keleti marhavész állásáról. A nm. Földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. Minisztériumtól 10397. sz. a. érkezett f. hó 9-én kelt tudósítás szerint: Mult hó 25-től mai napig terjedő hivatalos jelentések szerint a keleti marhavész Szeben megye chellenberg községében uralg. és

Horvát- Slavonország és a katonai határőrvidék területe vészmentes.

Az osztrák tartományok közül:

Bukovinában; a kotzmani kerület Zelenen községében uralg.

Marha szállító vasuti kocsik fertőtlenítésére

Szászországban következő szerek és eljárások vannak hivatalosan elő írva:

1. forró vizgőz; (legalább 100 fok Cels.)
 2. forró víz; (legalább 70 fok) forró lúg, mely áll 500 gram. soda vagy hamuszirból 100 kilogramm vízre;
 3. a kocsik hideg vagy télen forró vízzel való lemosása és kifecskendezése és chlormészoldattal való bemeszelése;
 4. Carbolsav; (2 r. 100 r. vízre)
 5. a *Krüger-féle* fertőtlenítő por,
 6. a *Ritgen* „ „ „ „
 7. a *Schönefeld-féle* carbolsavas fertőtlenítő por; ($\frac{1}{2}$ —1 kiló 15 kiló vízre.)
 8. a 16 rész Carbolsav
24 „ zöldgálicz (vasgálicz) és
60 „ gipszből álló fertőtlenítő keverék.
- Ezek bármelyikének használataelegendőnek tartatik.

K . . . y.

Egy állatorvos a mennyei birodalomban (Chinában) utazván, egy levelében a házi állatok megnevezésére vonatkozólag a következő — előttünk bizonyosan különösen hangzó — neveket közli:

Nevezik	a lovat,	a szamarat,	a szarvas marhát,	a juhot,	a sertést,
a chinaiak	ma	lose	nju (rero)	jang	tschu
a mongolok	moren	lose	ukur	ghonin	ghagha
a mandzsuk	moren	lose	jehan	ghonin	ulgjen
a kirgisek	at	esek	sir	khoi	dongus tchoschka
a kalmükök	morri	lose	ukur	ghonin	ghagha

A mentha tejelválasztást csökkentő hatásáról a „Thierärztliche Jahrbücher” ez évi első füzetében következőket olvassuk: A menthát (bors mentha, fodormentha) már *Dioskorides* s utánna mások is ajánlták mint oly szert,

mely a tej elválasztást csökkenti sőt megszünteti. Nápolyban *Pasquale* szerint régi szokás, oly asszonyoknak, kiknél a tej elválasztás megszüntetése kívánatos nyers mentha leveleket tenni hónalj gödrükbe. Mint *Pasquale* mondja 5 nap alatt ezen hatását úgy egy, mint mindkét oldalon biztosan kifejti, a szerint a mint egyik vagy mindkét hónalj gödörbe alkalmaztatik. Belsőleg nyujtva még feltűnőbben mutatja ezen hatást. *Höhne* állatorvos oly teheneknél, melyek részben elapasztottak s hizlalásra fogattak, a tej elválasztás teljes megszüntetésére szintén igénybe vette a mentha leveleket, és pedig egy régi könyv tanácsa szerint annak forrázatát boreczettel keverve mosásul használta, legtöbb esetben biztos eredménnyel, s mint mondja, ritkán volt szüksége 3—4 nap múlva a mosást ismételnie.

K . . . y.

Az élettünetek félbeszakítása tyúk ébrénynél.

C. Dareste figyelemre méltó példát közöl az élettüneteknek

tyúkébrénynen tapasztalt félbeszakításáról. Ösmeretes, hogy növényeknél és hidegvérű állatoknál az életjelenségek egy időre felfüggeszthetők s aztán az állat ismét felébredhet; de meleg vérű állatoknál hasonló példa még eddig nem ösmeretes; az ájulás ugyanis nem félbenszakadása az életnek, hanem csak leszállása az élettüneteknek a legalacsonyabb fokig. Bouchut kimutatta ugyanis már régebben, hogy ájuláskor a szívnek működése nem szünetel, hanem csak lökéseinek száma és erélye apad le.

Dareste egy költő-készülékből, melyben már három napig költettek volt a tojások, ezeket kivette. Az ébrény szívlökései erre lassubodtak s végre egészen megszüntek, mi rendesen a kihülés kezdetére 24 órával állott be. Ha azonban a szívlökés megszűnté után egy-két vagy három nap múlva a tojást langy vízbe tette a szív ismét elkezdett lüktetni s az ébrény újra életre ébredt. A két-három napig félbeszakított rendes kifejlődés ismét megindul s rendesen foly le. Az ily viszonyok után költött csibe nem a 21-ik napon hanem a 23-ikon kel ki. Mondhatni tehát, hogy a csibénél a pete kihülése folytán az élet több napon át megszakítható, s hogy aztán kellő hőemeléssel ismét fellépnek az életjelenségek.

(*Revue f. Thierh.*)

Nemzeti állatorvosi congressus Párisban. Ezen francia-orosz két kerületének állatorvosi egylete által kezdeményezett s megindított gyülekezetét a központi állatorvos társulat Párisban fogja szervezni. A gyűlés a világhiállítás tartama alatt fog összeülni s a következő pontokat tűzte megvitatás tárgyaul:

1. czélszerű módok a polgári állatorvosok helyzetüknek javítására;

2. az állategészségügyi szolgálat szervezésére a legczélszerűbb módozatok s intézkedések azok hatályának biztosítására;

3. azon teendők megvizsgálása, melyek az állatorvost a vágóhidak és vásárok vizsgálása alkalmával, továbbá pályabíraskodásnál és marha vizsgáló bizottságoknál illessék;

4. az állatorvosi tanintézetekbe való felvétel módozatainak megvizsgálása s a tanításban netán teendő változások megvitatása;

5. a francia állatorvos-egyesületek kérdésének tanulmányozása;

6. a törvénykezés megvizsgálása a szavatossági hibák és a ragályos betegségek tekintetéből.

Az egyes állatorvosi társulatok küldötteiből álló com-missio elhatározta, hogy az első congressus egyelőre tisztán *nemzeti* jellegű legyen, a végre hogy figyelmét kizárólag a francia állatorvosok üzleti (professionelle) érdekeire fordíthassa.

N.

Cysticercus Cellulosae egy elmebeteg nő agyában. *Holler A.* tr. az allg. Wiener med. Zeitung-ban (1878. Nr. 7) közli ez esetet. Az agyburkokban valamint az agy állományban is több példány részint ép részint összezsugorodott *Cysticercus cellulosae* találtatott. A bal oldali nagy agyféltekében egy hollyagféreg a mellső központi tekervény közepén, egy másik a legfelső homloki tekervény görbületében, egy harmadik a csikolt test fejében kettő a *Sylvius*-árok lágy burkában fészkel; hasonló helyeken a jobb oldalon is és az agyacsnak bal lebenyében is találtatott hollyag féreg. N.

Hőviszony és a hügy milyensége ebdühnél. *Momin* (az Archiv. f. Veter. Medic-St. Petersburg.) 18 beható vizsgálatából következő eredményt közöl: Az ebdüh lázas betegség, 39—40° C. hőmérsékkel; ez a halál előtt gyakran 26°-ra leesik és pedig egyenletesen szökések nélkül. A halál mindig alacsonyabb hőmérsék mellett áll be. A hügy fajsúlya és hügyany tartalma növekszik s röviddel a halál előtt ismét apad, ellenben sótartalma, különösen a phosphorsavas és kénsavas sókban a halál előtt emelkedik; a hügy még fehérszínűt és epe festanyagokat is tartalmaz. N.

Az éhbél elzáródása parafa dugasz által kutyában. *Feldmann* közli (a Szt. Pétervári Arch. f. Veterin. Medicinben), hogy egy kutya megbetegedvén étvágytalanságot, gyengeséget, levertséget mutatott; szemei zavarsak, beesettek, a nyákhártyák halványak, orra hideg; gyakori hányás áll be de székelés hiányzik. Nyálkás megnyugtató szerek alkalmaztatnak, az állat azonban harmad napra elhullott. Bonczolat alkalmával az éhbélben parafa dugasz találtatott, mely oly szorosán beikelődött, hogy sem előre, sem vissza nem lehet mozdtítani. A dugó előtt a bél kivolt tágulva és chocolate szerű folyadékot tartalmazott, nyákhártyája lobosodott, duzzadt és porhanyó volt, A dugó mögött a bél szűkült, a gyomor pedig üres volt.

Orbáncz kezelése. Az orbánczot-Erysipelas-Alvarenga tr. *Kali Sylicicum* vizoldatával (1:10-hez viszonyban) kezeli. A gyógyulás annál gyorsabbnak látszott, minél tömörebb volt az oldat. Hét esetben már 3 nap múlva beállott a gyógyulás, a midőn 1 : 4 vagy 1 : 3 tömör oldatlett alkalmazva.

(*Peccueil de Méd. Vétér.*)

Személyi hírek. *Kuszendal J.* állatorvos az állatorvosi tanintézetben a belgyógyászati tanszak mellett volt ösztöndíjas gyakornok Arad-megye állatorvosává választatott meg.